

priliko svojega naroda brez fantastnih ditirambov in umišljenih vzdihov. Jurij Kapić spretno posnema ton narodne pesmi. *Neurasthenikus* (Vicko Mihaljević) je izdal stihovan dnevnik originalnega, duhovitega človeka, kjer je najti (Pregršt šušnja) mnogo ugodnih refleksij, impresij itd. Tudi satira mu je uspela, ker ni surova, nego fina!

Od mlajših pesnikov zagrebških sta obrnila največjo pozornost nase dr. Velimir Deželić in Stjepko Spanić s svojimi pesmimi. Isa Velikanović je spisal za Matico hrv. epsko pesem „Otmica“, ki je pravi dobiček za literaturo hrvaško. Tudi se odlikuje s svojimi prevodi iz slovanskih (ruskih in poljskih) slovstev. Albert Veber se je poskusil z uspehom v satiri. Milivoj Podravski opisuje v realnih pesmih svojo podravsko domovino, njene ljudi in prilike. V epiki posnema madjarskega pesnika J. Aranja. Brata Mihovil in Mirko Nikolić sta pobudila veliko zanimanje s svojimi pesmimi. Znana sta med mlajšimi pesniki Dragutin Domjanić in Vladimir Vidrić, pesnika dekadentna. — Potem omenja pisatelj še bolj površno Bunjevca Evetovića (Miroљjub)a, Ferda Juzbašića, Mladena Barbarića, Ivana Lepušića, Viktorja Badalića (sina Huga Badalića), Zvonimira Devčića, Sane Kurjakovića (Vuksana). Kdor hoče spoznati hrvaške pesnike, naj prebere ta spis. *R. Perušek.*

Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena. (Na svijet izdaje Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.) Knjiga IX., zvezek 1. V Zagrebu 1904. — Prof. J. Milčetić prispeva zanimive „Sitnije priloge“ s folkloristovskega polja, tako o „rajski ptici“, ki nam je znana iz Valjavčeve pesnitve. Pripoveduje se ta gatka v starem glagolskem rokopisu iz leta 1558., ki je prevod iz latinščine; iz tega se da izvajati, da je v hrvaško književnost prešla iz latinske srednjeveške književnosti. Razen tega se nahaja v glagolskem rokopisu, ki je valjda iz XVII. veka in v delih dveh hrvaških piscev iz XVII. oz. XVIII. stoletja in sicer bosenskega Iranjevca Divkovića ter Antona Kanižlića. — V prilogu „Ženidba Dušanova“ se bavi prof. Milčetić z razlago slovenske narodne pesmi „Modri Sekol junak“, ki so jo v Kranjsko prinesli najbrž hrvaški Uskoki 16. ali 17. veka, v prilogu „O dječjim igrama“ pa dodaja opombe o istoimeni moji razpravi v VII. knjigi „Zbornika“.

Med manjšimi prinosi čitamo: „Frjanovo“ (narodni običaj na Murskem polju), ki ga je zabeležil Vid Habjanić, nagornjak na Plešivici pri Jeruzalemu na Štajerkem. Prinos je podan v narečju Stanko Vrazove domovine, a narečje pač ni natančno posneto. *Dr. Fr. Ilešič.*

Janko Koharić: Das Ende des kroatischen National-Königtums. Preis K 1-20. Agram 1904. Commissionsverlag der Buchhandlung G. Trpinac. Druck von Mile Maravić. Domoljubno, zaslužno delo, ki vzbudi zanimanje za pravice hrvaškega naroda v širših krogih.

Koncertna pevka gospica Mira Devova v Belgradu. Ker je Slov. Narod poročal že podrobneje o svečanem koncertu, ki se je vršil dne 19. septembra v belgrajskem kraljevem pozorišču ob velikem kraljevskem slavju v Belgradu pod naslovom „Jugoslovansko umetniško večer“, smo odvezani dolžnosti, poročati natančneje o celotnem programu, pač pa se nam zdi potrebno zabeležiti vprav fenome-

nalni uspeh, ki ga je dosegla mlada slovenska umetnica pri reviji jugoslovanske glasbe. Poleg Srba Pera Stojanovića, ki je zmagal s svojo mojstrsko vijolino kot slaven virtuoz z veliko tehniko, katero je pokazal bravurno v Vjetanovi „Polonezi“ ter tudi v svoji kompoziciji „Pesem brez besed“, in poleg fine pianistinje Mare Čerenove iz Sofije, smo dokazali Slovenci, da je pri nas petje na višini, kajti pokazali smo koncertno zvezdo, ki je upravičeno blestela na jugoslovanskem večeru.

Imeli smo in še imamo slavnih pevk in pevcev, a vsi so šli v tujino ter stopili na gledališki oder. Baš kakor gospica Devova, je vzrasla tudi ga. Verhunc-Holzappel iz „Glasbene Matice“, tega znamenitega našega zavoda, ali tudi njo je zamaknil sijaj teatra in dramatične glasbe. Mira Devova pa je ostala v koncertni dvorani ter je napredovala od primitivnih početkov do istinite umetnice; napredovala je skokoma in njen sijajni talent se je razvil na tihem prav v zadnjih dveh letih, odkar je nismo čuli v daljšem solu v Matičnem koncertu, v najresnejšo umetnost, ki prestane z brezdvomnim uspehom absolutno kritiko. Gospica Devova je danes prva naša domača koncertna pevkica. Izbrala si je žaner, ki je specifično muzikalen, žaner absolutne muzike brez vseh primesi. A nam se zdi, da je Mira Devova še posebej kakor rojena za tiho krasoto komorne glasbe; baš tu ima umetnica priliko, da pokaže ves svoj talent in vse svoje znanje. Umetnost njena namreč ni zunanja, ni patetična, nego intimna, iskreno notranja. Mira Devova globoko razumeva vse muzikalne detajle ter poje s plemenito eleganco, poleg tega pa podaja zaokroženo harmonijo celote z impresijsko markantnostjo. Vso pevsko tehniko je pokazala Mira Devova na belgrajskem koncertu v težki Griegovski kompoziciji: „Solvegova pesem“. Ekonomija glasu je bila izvrstna, imenitno niansiranje, iz katerega se čuje diven pianissimo. Belgrajska publicistika brez izjeme je bila očarana po tem pianu. Koloraturo ima gospica Devova neoporečno, a naštudira svoje partije z izredno marljivostjo, tako da kaže pri vsakem taktu sigurnost umetnice z veliko rutino. A še nekaj! Kako krasno podaja gospica Devova občutje pesmi z zabarvanjem glasu! Čisti, kristalni zvok glasu njenega se razliva kakor pomladanski vetrič, ki poln miline prinaša mehke, tople arome snežnobelega cvetja, zvončkov ali šmarnic preko pisanih livad ali pa plamti v opojnem žaru bujnih cvetov dehtečih, rdečih rož. Radi tega pa bi imenovali petje gospice Mire Devove krasen bel canto s sijajnim modernim obeležjem, z globokim muzikalnim razumevanjem.

Uspeh, ki ga je dosegla naša koncertna pevkica pri belgrajski publikii, je bil izreden. Odlični strokovnjaki, s katerimi nam je bilo čast osebno govoriti, so jo visoko povzdigovali ter izražali popolno priznanje. Hoteli so ji, kakor je poročal že „Narod“, ponuditi takoj laskav angažma kot koncertni pevki spričo velikega priznanja. Občinstvo ji je tako aplavdiralo, da je morala poleg programa peti še posebej, kar se ni pripetilo ta večer drugemu umetniku. In ko je nastopila tudi namesto g. Betteta, je zašumelo po kuloarjih med poslušalci, ki so hiteli, glasno izražajoč svojo zadovoljnost, v avditorij. Opetovano je ploskal kralj Peter I. in ves njegov dvor, ki se je udeležil „Jugosl. umetn. večera“. Slednjič bodi nam dovoljeno iz šume belgrajskih kritik, ki so priznale gospico Devovo za kraljico večera, („Slob. Reč“), zabeležiti samo pasus iz prve srbske revije „Srb. Književnega Glasnika“, ki poroča o njej med drugim: „Gospodjica (M. Devova) peva sa velikim muzikalnim razumevanjem i ume zgodno, da se koristi svojim organom. Glas joj, do duše, nije velik, ali zvuči neobično priyatno, naročito u srednjim i visokim partijama. G-ca. Devova ume pevanju da dá naročiti draž, što na slušaoca deluje neobično priyatno;

glas joj je vrlo školovan, izgovara u svima položajima lako i bez muke, i sposoben je za sve dinamičke nianse. G-ca. Devova je požnjela kod publike neobični, veliki uspeh, koji je bezuvetno zaslužila.“

Na jugoslovanskem umetniškem večeru je nastopil tudi slovenski oktet s „Strunami“ (A. Nedved) in z D. Jenkovo „Ljubezen in pomlad“. *Ź. R.-Sever.*

Viktor Parmove skladbe k „Rokovnjačem“ in „Legijonarjem“, prirejene za klavir, so izšle v založbi ljubljanskega knjigotržca Otona Fischerja. „Rokovnjači“ obsegajo štiri, „Legijonarji“ šest pies, stanejo pa: „Uvertura“ za klavir K 2-50, „Kuplet“ za moški glas s klavirjem K 1, „Zora vstaja“ za sopran s klavirjem K 1, „Cvetočih deklic prsa bela“, samospev (sopran) z mešanim zborom ob spremljevanju klavirja, K 2, „Zapoj mi ptičica glasno“, pesem za sopran s klavirjem, K 1-20, „V petju oglušimo“, moški glas s klavirjem, K 1-80, „Kuplet“ za moški glas s klavirjem, K 1, „Romanca“, samospev (tenor) z moškim zborom ob spremljevanju klavirja, K 1-80, „Ptička“, pesem za sopran s klavirjem, K 1-20, „Skoz vas“, koračnica za klavir, K 1-20. Vsaka piesa je sama zase čedno opremljen zvezek. Te skladbe smo v našem listu ocenili že ob uprizoritvi „Rokovnjačev“ in „Legijonarjev“. Da je vse, kar komponuje Parma, melodijozno in prikupljivo, je obče znano in zato kar nič ne dvomimo, da bode naše občinstvo rado kupovalo omenjene kompozicije. Saj je pa tudi popolnoma v redu, da se umikajo iz naših salonov bolj in bolj tuje skladbe ter se glase po njih domači zvoki!

—a—

Slovensko gledišče. A. Drama. Letošnja sezona slovenskega gledišča se je pričela dne 29. septembra. Prvi je prišel Sardou do besede, kajti predstavljali so zvečer tega dne kot noviteto njegovo zgodovinsko dramo v 5 dejanjih „Domovina“.

Sardoujeve drame nudijo igralcem kot malokatero druge priliko, da pokažejo svoje zmožnosti in rutino — seveda rutino morda že bolj nego prave zmožnosti, kajti znano je, da je pripravnaval Sardou vloge svojih junakinj kaj rad posebnim pasijonom znamenitih igralk, vsled česar je gledal le preveč na zunanji efekt. V tem tiči kolikor toliko vzrok, da Sardoujeve drame dandanes ne učinkujejo več tako, kakor so svoje dni. V „Domovini“ je poleg tega tudi dejanje predaleč za nami. Dasi je v igri vse s čudovito bistroumnostjo izumljeno in z neoporečno dramatiško spretnostjo zgrajeno, nam dramatik usode svojih oseb vendar ne privede bliže srcu, tako da le malo sočuvstvujemo ž njimi in da se nam vidi v igri marsikaj, kar naj bi imelo po namenu pisateljevem dramatični efekt, golo komedijantslvo. Ne motimo se nemara, ako trdimo, da je intendantca našega gledišča otvorila letošnjo sezono s to igro baš glede na gori omenjeno lastnost Sardoujevih dram, hoteč nam pokazati, kaj vzmorejo za dramo na novo angaževane igralske moči. No, priznati moramo, da smo bili v tem pogledu kaj prijetno iznenadeni, in precej prvi večer je bila naša sodba ta, da je napravilo naše gledišče s pridobitvijo gđe. Spurnove (Dolores) in gospoda Tišanova (Kailos van der Noot) izvrstno akvizicijo. Oba sta nas utrdila v tej naši sodbi še bolj dne 13. oktobra, ko se je predstavljala prvič na našem odru „Žena sužnja“ (gazdina roba), slika iz življenja moravskih Slovakov v 3 dejanjih, spisala Gabrijela Preissova. Zlasti gospdč. Spurnova